

УДК 338.439:339.97

Павлишин М. Л.,

marianna.pavlyshyn@lnu.edu.ua, ORCID ID: 0000-0003-3044-297X,

Researcher ID: N-5321-2018,

к.т.н., доц., доцент кафедри менеджменту, Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів

АДАПТАЦІЯ МЕТОДИКИ ВИМІРЮВАННЯ СПОЖИВЧОГО КОШИКА ДО СУЧАСНИХ УМОВ ПРОДОВОЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Анотація. У статті розглядається діюча нормативна методика формування споживчого кошика в Україні та її роль у забезпеченні та вимірюванні продовольчої безпеки. Проаналізовано недоліки підходу до визначення складу харчових продуктів та визначення вартості набору, зокрема невідповідність соціально-економічним реаліям та фізіологічним потребам населення. Обґрунтовано необхідність адаптувати методику розрахунку споживчого кошика як індикатора продовольчої безпеки до сучасних умов воєнного стану в Україні. Актуальність дослідження зумовлена постійним зростанням рівня інфляції, трансформацією структури споживчих витрат домогосподарств, порушенням логістичних ланцюгів, обмеженою купівельною спроможністю населення, що знижує репрезентативність діючої нормативної методики споживчого кошика як економічного показника. Уточнено економічний зміст споживчого кошика як індикатора продовольчої безпеки, інструмента оцінювання рівня життя населення. Досліджено нормативно-правову основу формування споживчого кошика в Україні, встановлено її обмеженість до сучасних умов воєнної економіки. Проаналізовано міжнародний досвід застосування різних підходів і методів розрахунку споживчого (цінового) набору, зокрема нормативного, статистичного, соціологічного, медіанного та ресурсного, що дозволило визначити їхні переваги та недоліки в системі оцінювання продовольчої безпеки. Здійснено критичний аналіз чинної методики вимірювання споживчого кошика в Україні з позицій її економічної обґрунтованості та відповідності сучасним кризовим умовам. На основі отриманих результатів дослідження сформульовано практичні рекомендації щодо використання комбінованої (адаптивної) моделі вимірювання споживчого кошика у системі державних соціальних стандартів і механізмах урядової підтримки населення з урахуванням міжнародного досвіду. Застосування такої моделі сприятиме підвищенню ефективності соціально-економічної політики, посиленню продовольчої безпеки України. Наукова новизна статті полягає в удосконаленні методичного підходу до вимірювання споживчого кошика шляхом його адаптації до економічних умов воєнного стану в Україні, що обґрунтовує доцільність застосування авторської комбінованої (адаптивної) моделі вимірювання споживчого кошика.

Ключові слова: споживчий кошик, продовольча безпека, методи розрахунку, комбінована (адаптивна) модель.

Pavlyshyn M. L.,

marianna.pavlyshyn@lnu.edu.ua, ORCID ID: 0000-0003-3044-297X,

Researcher ID: N-5321-2018,

Ph.D, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management, Ivan Franko National University of Lviv, Lviv

ADAPTATION OF THE METHODOLOGY FOR MEASURING THE CONSUMER BASKET TO CONTEMPORARY FOOD SECURITY CONDITIONS

Abstract. The article examines the current regulatory methodology for forming the consumer basket in Ukraine and its role in ensuring and measuring food security. The shortcomings of the existing approach to determining the composition of food products and the cost of the basket are analyzed, in particular its inconsistency with contemporary socio-economic realities and the physiological needs of the population. The necessity of adapting the methodology for calculating the consumer basket as an indicator of food security to the current conditions of martial law in Ukraine is substantiated. The relevance of the study is determined by persistent inflationary growth, transformation of the structure of household consumer expenditures, disruption of logistics chains, and limited purchasing power of the

population, which reduces the representativeness of the existing normative consumer basket methodology as an economic indicator. The economic essence of the consumer basket as an indicator of food security and a tool for assessing the standard of living is clarified. The regulatory and legal framework for forming the consumer basket in Ukraine is analyzed, and its limited adaptability to the conditions of a wartime economy is identified. International experience in applying various approaches and methods for calculating the consumer (price) basket, including normative, statistical, sociological, median, and resource-based methods, is analyzed, which made it possible to identify their advantages and limitations within the food security assessment system. A critical analysis of the current methodology for measuring the consumer basket in Ukraine is conducted from the standpoint of its economic validity and compliance with contemporary crisis conditions. Based on the research results, practical recommendations are formulated regarding the use of a combined (adaptive) model for measuring the consumer basket within the system of state social standards and mechanisms of governmental support for the population, taking into account international experience. The application of such a model will contribute to increasing the effectiveness of socio-economic policy and strengthening Ukraine's food security. The scientific novelty of the article lies in improving the methodological approach to measuring the consumer basket through its adaptation to the economic conditions of martial law in Ukraine, which substantiates the feasibility of applying the author's combined (adaptive) model for measuring the consumer basket.

Keywords: consumer basket, food security, calculation methods, combined (adaptive) model.

JEL Classification: D12, I32, Q18

DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2026-85-22>

Постановка проблеми. Розвиток економіки України відбувається в умовах воєнного стану, що супроводжується поглибленням соціально-економічної нестабільності, зростанням інфляції, зовнішньої конкуренції, порушенням виробничо-логістичних ланцюгів, диференціацією рівня доходів населення тощо [1]. Саме в цей непростий період розвитку економіки актуалізується проблема державного регулювання продовольчої безпеки та об'єктивної її оцінки. Одним із важливих ключових інструментів економічної оцінки є споживчий коштик. В Україні відповідно до чинного законодавства він використовується як база під час формування соціальних стандартів, у т.ч. прожиткового мінімуму.

Діюча методика визначення споживчого кошика ґрунтується на фіксованих нормативних наборах товарів і послуг та не враховує економічні зміни, трансформацію структури споживчих витрат домогосподарств, рівень інфляції, різке зростання цін на продукти, регіональні відмінності і доступності до продовольства, вплив воєнних ризиків на купівельну спроможність населення. За таких умов споживчий коштик, розрахований за діючими сьогодні методами, втратив здатність виконувати функцію адекватного економічного індикатора продовольчої безпеки та соціальної захищеності населення. Наслідками цього є зниження ефективності державного регулювання продовольчої безпеки, неефективна реалізація соціально-економічної політики, механізмів регулювання доходів, бюджетного планування, адресної підтримки вразливих груп населення. Недостатня адаптація діючої методики до умов воєнного часу та всіх ризиків, пов'язаних із війною, ускладнює прийняття обґрунтованих управлінських рішень у сфері продовольчої безпеки та соціальних стандартів.

У зв'язку з цим виникає об'єктивна необхідність адаптації методики вимірювання споживчого

кошика до сучасних економічних реалій воєнного стану шляхом удосконалення нормативно-правових підходів до його формування, врахування фактичної структури споживання домогосподарств, інфляційних процесів, регіональних диспропорцій та міжнародних рекомендацій у сфері оцінювання продовольчої безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розрахунку споживчого кошика й шляхи вдосконалення методології досліджують урядові, державні установи, комерційні організації, вчені.

Прожитковий мінімум в Україні гарантується урядом та визначається законодавчо-нормативною базою, зокрема законами України “Про прожитковий мінімум” (№966-XIV від 09.12.2012) [2], “Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії” (№2017-ІІ від 05.10.2000) [3], Постановою КМУ “Про затвердження наборів продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг для основних соціальних і демографічних груп населення” (№780 від 11.10.2016) [4], наказами “Про затвердження Методики визначення прожиткового мінімуму” (№178/147/31 від 03.02.2017) [5], “Норм фізіологічних потреб населення України в основних харчових речовинах і енергії” (№1073 від 03.09.2017) [6] тощо.

Органами державного управління і самоврядування постійно розглядається питання необхідності вдосконалення структури споживчого кошика українця. Зокрема, працівники з галузі соціальної політики, Федерація професійних спілок України, інші фахівці обґрунтовано аргументують, що в методі розрахунку прожиткового мінімуму населення слід застосовувати нормативно-структурний підхід, що дозволить відповідати сучасним соціально-економічним умовам, а стандартизований механізм розрахунку стане більш зрозумілим. Такий підхід включає нормативне встановлення складу продовольчого кошика та структурний метод розрахунку

вартості непродовольчих товарів і послуг як процент до вартості продовольчого кошика [7].

Вчені неодноразово піднімають питання про вдосконалення методики розрахунку споживчого кошика відповідно до реального рівня життя українців, при цьому обов'язково враховувати проєвропейський вектор розвитку України та досвід різних країн. Дослідники Петрашак О. О., Лозяк О. Д. [8] узагальнили недоліки офіційної методики визначення величини прожиткового мінімуму й обґрунтували її зміну для забезпечення максимальної відповідності стандарту реальній вартості набору товарів і послуг споживчого кошика. Проте використовується методика розрахунку споживчого кошика була розроблена в довоєнний період, тому не враховує військовий стан і проєвропейський напрям розвитку України.

Постановка завдання. Метою роботи є наукове обґрунтування необхідності адаптувати методику вимірювання споживчого кошика як індикатора продовольчої безпеки до умов воєнного стану в Україні. Для досягнення мети передбачено наступні завдання:

1. Уточнити економічний зміст споживчого кошика як індикатора продовольчої безпеки та інструмента оцінювання купівельної спроможності населення.

2. Дослідити нормативно-правову основу формування споживчого кошика в Україні.

3. Проаналізувати досвід різних країн щодо використання різних підходів і методів для розрахунку “цінового / споживчого набору” (нормативний, статистичний, соціологічний, медіанний, ресурсний методи розрахунку споживчого кошика).

4. Проаналізувати офіційну діючу методику вимірювання споживчого кошика в Україні з позицій її економічної обґрунтованості та відповідності сучасним умовам воєнної економіки.

5. Сформулювати практичні рекомендації щодо використання комбінованої (адаптивної) моделі вимірювання споживчого кошика у системі державних соціальних стандартів, механізмах урядової підтримки населення і міжнародного досвіду.

Об'єктом дослідження є процеси економічного оцінювання рівня продовольчої безпеки населення України в умовах воєнного стану.

Предметом дослідження є методичні підходи, економічні інструменти вимірювання споживчого кошика як індикатора продовольчої безпеки в сучасних соціально-економічних умовах.

Застосовано загальнонаукові й спеціальні економічні методи. Зокрема, аналіз і синтез – для узагальнення теоретичних підходів до визначення споживчого кошика та його ролі в системі продовольчої безпеки; системний підхід – для розгляду споживчого кошика як елемента системи соціально-економічних індикаторів; нормативний аналіз – для дослідження відповідності діючої методики вимірювання споживчого кошика нормативно-правовим актам України; порівняльний аналіз – для дослідження існуючих методів розрахунку в Україні, країнах ЄС і США; SWOT-аналіз для виявлення сильних і слабких сторін, можливостей і загроз

діючої методики визначення споживчого кошика в Україні; метод узагальнення та наукової абстракції – для формування комбінованої (адаптивної) моделі вимірювання споживчого кошика; табличний метод – для наочного подання результатів дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. В юридичному дискурсі зміст поняття “споживчий кошик українця” включає середній набір товарів і послуг на рік, які життєво необхідні для задоволення першочергових потреб основних соціальних і демографічних груп населення [9]. Близько десяти років тому на державному рівні Постановою КМУ (№780 від 11.10.2016) офіційно визначено мінімальний список товарів і набір послуг [4]. Так, у минулому 2025 році до складу споживчого кошика урядом віднесено 296 найменувань товарів і послуг. Проте в споживчому кошику-2025 набір харчових продуктів є недостатнім, оскільки регламентована кількість не задовольняє мінімальних фізіологічних норм якісного функціонування організму людини. Крім того, за гроші мінімальної зарплати, пенсії з сучасним рівнем інфляції люди із малозабезпечених сімей, пенсіонери не можуть купити навіть мінімальну кількість товарів із цього споживчого кошика.

З метою формування об'єктивного оцінювання рівня продовольчої безпеки уряд регулює норми соціальних стандартів, які визначаються споживчим кошиком. Методологія розрахунку прожиткового мінімуму регламентується законодавчо-нормативною базою. На підставі Закону України “Про прожитковий мінімум” (№966-ХІV від 09.12.2012 р.) [2] показник прожиткового мінімуму встановлюється нормативним методом у розрахунку на 1 міс. / 1 особа окремо для основних соціальних і демографічних груп населення. Розмір прожиткового мінімуму розраховується не рідше 1 раз / 5 років на основі вартості мінімальних наборів у натуральних показниках для товарів і нормативах споживання для набору послуг. Для імплементації цього закону МОЗУ розроблено “Норми фізіологічних потреб населення України в основних харчових речовинах і енергії” (№1073 від 03.09.2017 р.) [6].

Зокрема, Законом України “Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії” (№ 2017-ІІ від 05.10.2000 р.) [3] визначається вартісна величина набору продовольчих і непродовольчих товарів, послуг, достатніх для прожиткового мінімуму, щоб забезпечити збереження здоров'я, фізіологічного функціонування організму й задоволення найважливіших соціально-культурних потреб. Для імплементації цього закону КМУ прийнято Постанову “Про затвердження наборів продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг для основних соціальних і демографічних груп населення” (№780 від 11.10.2016) [4].

На виконання положень законодавства Мінсоцполітики імплементує методологію розрахунку прожиткового мінімуму соціально-демографічних груп населення в Україні з прив'язкою до мінімальної пенсії [5]. Методика встановлює єдиний

порядок розрахунку прожиткового мінімуму у розрахунку на місяць на одну особу та для осіб, які відносяться до основних соціальних і демографічних груп населення в Україні, де надано не лише методика, але і умовні приклади і розрахунки вартості. Саме ця методика і використовується для визначення прожиткового мінімуму на рік, а відповідно, і мінімальної пенсії.

Для подальшого наукового обґрунтування вивчення нами досліджено досвід різних країн, що застосовують п'ять різних методів для розрахунку "цінового / споживчого набору". Так, європейські країни і США застосовують адаптивні підходи встановлення індикатора продовольчої безпеки (табл. 1).

Таблиця 1

Методи розрахунку "цінового / споживчого набору" у міжнародній практиці		
№ з/п	Назва методу	Країни, які застосовують конкретний метод
1	2	3
1	Нормативний [10]	Багато держав при реалізації соціальної політики, гуманітарних програм; країни з регульованим мінімальним рівнем життя: прожитковий мінімум, мінімальний кошик, наприклад Україна
2	Статистичний (витрат/ціновий) [11]	Швейцарія, США, Велика Британія, інші країни ЄС при розрахунку CPI (індексу споживчих цін) чи аналогів, наприклад у країнах G20, за стандартами МВФ/ЛЦ/ЄС, наприклад країни ЄС (гармонізовані CPI/HICP), США (CPI)
3	Соціологічний /експертний/ Стандартний (MIS-подібний) [12]	Німеччина, Велика Британія, Франція, інші країни з високим рівнем доходів і розвитою соціальною політикою, наприклад Minimum Income Standard через фокус-групи, експертні обговорення
4	Медіанний / розподільчий [12]	США, Іспанія, Італія, Фінляндія, Греція, Ірландія, Португалія використовують для оцінювання рівня споживання / витрат домогосподарств, у дослідженнях доходів, рівня життя, бідності, соціальних стандартів. Часто застосовують у поєднанні з іншими методами.
5	Ресурсний / мінімальних витрат (МЄВ) [13]	Швейцарія, Австрія, інші країни використовують при гуманітарній допомозі, оцінці бідності, кризових ситуаціях, тоді, коли важливо знати, скільки коштів базовий набір для виживання або "гідного мінімуму". Наприклад, у гуманітарних стандартах CALP Network.

Джерело: складено на основі [10-13]

Таблиця 2

SWOT-аналіз нормативної методики розрахунку споживчого кошика в Україні

S – сильні сторони	W – слабкі сторони
<ol style="list-style-type: none"> Єдині державні стандарти для визначення прожиткового мінімуму. Можливість порівняння показників у часі та з іншими країнами. Використання споживчого кошика для розрахунку соціальних стандартів (пенсій, допомог). Прозорість у законодавчому просторі, методики офіційно регламентовані. 	<ol style="list-style-type: none"> Методика морально застаріла, регулярно не переглядається. Враховує тільки мінімальні фізіологічні потреби для виживання, а не якість харчування людини. Невідповідність структури сучасним нормам споживання населення з низькою купівельною спроможністю. Не враховано особливості регіонів, диференціацію доходів населення
O – можливості	T – загрози
<ol style="list-style-type: none"> Гармонізація методики розрахунку зі стандартами ЄС. Перехід від "кількісної" до "якісної" оцінки споживчого кошика. Використання новітніх цифрових інструментів моніторингу й статистичних методів. Використання споживчого кошика як інструмента для інтеграції України до ЄС 	<ol style="list-style-type: none"> Ускладнене оновлення методики розрахунку через війну та економіко-політичну нестабільність Висока інфляція спотворює результати розрахунку. Недовіра населення до офіційних показників прожиткового мінімуму. Зростання соціальної нерівності, що робить середні показники малопоказовими та малозначущими

Джерело: складено автором

З табл. 1 бачимо, що в міжнародній практиці при формуванні прожиткового мінімуму застосовуються нормативний, статистичний, соціологічний, медіанний, ресурсний методи розрахунку споживчого кошика і “цінового/споживчого набору”. Методики визначення складу й вартості споживчого кошика (або “набора / кошика товарів і послуг”) в Україні, країнах ЄС, США відрізняються метою, логікою, процедурою, перевагами й обмеженнями, через це їх часто комбінують. Багато дослідників приходять до висновку, що методика розрахунку споживчого кошика в Україні є застарілою, не відображає сучасних життєвих реалій, оскільки склад майже не змінювався впродовж десятиліть, хоча в умовах воєнного стану кардинально змінилися побут, споживчі пріоритети, ціни, структура витрат. Підтримуємо думку професійкових організацій і вчених [7, 8] щодо необхідності оновлення методики формування кошика, а також доцільності змінити підхід до розрахунку прожиткового мінімуму.

Нами проведено SWOT-аналіз нормативної методики розрахунку споживчого кошика. Результати аналізу наведено в табл. 2.

Недосконалість вітчизняної методики розрахунку споживчого кошика суттєво впливає на оцінку продовольчої безпеки України в цілому. Адже саме через споживчий кошик визначається мінімальний набір харчових продуктів, доступність до яких є базовим показником визначення продовольчої безпеки. За сьогоднішніх умов розвитку економіки України споживчий кошик сформований із заниженими нормами, цінами, не відображає реальних потреб українців, що призводить до викривлення показників, зниження масштабів продовольчої уразливості України. У зв'язку з цим в межах наукової теми “Управління ресурсним потенціалом відновлення економіки України” (№0124U002395 від 12.03.2024) кафедра менеджменту ЛНУ імені Івана Франка працює над розробкою комбінованої (адаптивної) моделі визначення споживчого кошика України. Авторське трактування поняття “комбінована (адаптивна) модель вимірювання споживчого кошика” – це економіко-статистичний інструмент оцінювання продовольчої безпеки, який базується на інтеграції нормативних соціальних стандартів, даних про фактичне споживання, індексів споживчих цін та регіональних цінних коефіцієнтів з метою підвищення репрезентативності споживчого кошика в умовах нестабільної економіки. Зокрема, комбінована (адаптивна) модель призначена для визначення складу й вартості споживчого кошика як економічного індикатора продовольчої безпеки в Україні з урахуванням воєнного стану та повоєнного відновлення, а також із урахуванням чинного нормативно-правового регулювання, інфляційних процесів, трансформації структури споживчих витрат домогосподарств та регіональних особливостей доступності продовольства. Наша модель поєднує нормативний підхід (життєвий мінімум), ринкові пріоритети (CPI/HICP), спеціальні “воєнні” коригування (переселення, гуманітарна

допомога, обмеження доступу, розриви ланцюгів постачання, неформальний ринок тощо).

Висновки та перспективи подальших досліджень у даному напрямі. У результаті проведеного дослідження здійснено уточнення економічного змісту поняття “споживчий кошик” як індикатора продовольчої безпеки та інструменту оцінювання купівельної спроможності населення. Науково доведено, що в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України адаптивний споживчий кошик є не тільки нормативним соціальним стандартом, а й економіко-статистичним інструментом оцінювання продовольчої безпеки. Так, нами здійснюється робота над авторською розробкою комбінованої (адаптивної) моделі вимірювання споживчого кошика.

SWOT-аналіз нормативної методики вимірювання споживчого кошика показав її сильні і слабкі сторони, а також обмежену економічну адекватність сучасним умовам розвитку воєнної економіки України. Зокрема, використання фіксованих нормативних наборів продуктів не відображає реальну структуру споживчих витрат населення, знижує інформативність споживчого кошика як індикатора продовольчої безпеки.

Інфляційні процеси, війна зумовили сильне зростання вартості споживчого кошика і зміну пріоритетів у споживанні населення, що призводить до зниження купівельної спроможності й посилення ризиків продовольчої незахищеності, особливо в прифронтових регіонах, де обмежена логістична доступність і підвищений рівень цін на продукти.

Виявлено економічні обмеження застосування діючого нормативного методу до формування споживчого кошика, наприклад низька адаптація до кризових умов, відсутність диференціації за регіонами, недостатній моніторинг із реальними показниками споживання продовольства населенням і домогосподарствами України.

Обґрунтовано напрями до створення комбінованої (адаптивної) моделі вимірювання споживчого кошика, які передбачають перехід до гнучкої економічної моделі з урахуванням регіональних цінних індексів, рівня інфляції, змін у структурі споживчих витрат і кризових факторів воєнного часу, що дозволяє підвищити репрезентативність цього показника в системі оцінювання продовольчої безпеки України.

У подальшому перспективними є наукові дослідження, пов'язані з розробкою проекту комбінованої (адаптивної) моделі для визначення складу й вартості споживчого кошика як економічного індикатора продовольчої безпеки в Україні з урахуванням воєнного стану та повоєнного відновлення, а також вимог правового регулювання, інфляційних процесів, трансформації структури споживчих витрат домогосподарств і регіональних особливостей доступності продовольства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Павлишин М. Л. Аналіз факторів впливу на продовольчу безпеку України в умовах військового стану. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2023. Вип. 49. С. 87-99. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/meu.2023.49.0.4909>. URL: <https://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/economics/article/view/4373/4805>.
2. Про прожитковий мінімум: Закон України від 09.12.2012 р. №966-XIV. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/966-14>.
3. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 05.10.2000 р. №2017-ІІ. *LIGA 360*. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T002017.html.
4. Набори продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг для основних соціальних і демографічних груп населення: Постанова КМУ від 11.10.2016 № 780. *LIGA 360*. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP000656.html.
5. Методика визначення прожиткового мінімуму: Наказ Мінсоцполітики від 03.02.2017 №178/147/31. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0281-17#Text>.
6. Норми фізіологічних потреб населення України в основних харчових речовинах і енергії: Наказ МОЗУ від 03.09.2017 № 1073. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1206-17#n14>.
7. Пошук шляхів осучаснення прожиткового мінімуму. *Федерація професійних спілок України*. 01 квітня 2016. URL: <https://fpsu.org.ua/napryamki-diyalnosti/sotsialnij-zakhist/9936-poshuk-shlyakhiv-osuchasnennya-prozhitkovogo-minimumu>.
8. Петрашак О. О., Лозяк О. Д. Систематизація зарубіжного досвіду щодо визначення деяких соціальних стандартів. *Сталий розвиток економіки*. 2018. №4. С. 101-108. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/595618>.
9. Споживчий кошук. Юридична енциклопедія у 6 т. Т. 5: П-С/ за ред. Ю. С. Шемшученко. Київ : Укр. енциклопедія ім. М.П. Бажана, 2003. 736 с.
10. Методика комплексної оцінки бідності: Наказ Мінсоцполітики, МЕРіТУ, Мінфін, ДССУ, НАНУ від 18.05.2017 р. №827/403/507/113/232. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/uk-ru/z0728-17#n8>.
11. Graf B. Expenditure Weights and their Sources. *Consumer Price Index Manual: Theory and Practice*. 2025. P. 59-63.
12. Стандарт мінімального доходу. *Вікіпедія. Вільна енциклопедія*. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Minimum_Income_Standard.

13. Calculating the Minimum Expenditure Basket: a Guide to Best Practice. 2022. 74 p. URL: https://www.calpnetwork.org/wp-content/uploads/2022/10/mebcalp_2022hd.pdf.

REFERENCES

1. Pavlyshyn, M. L. (2023), Analiz faktoriv vplyvu na prodovolchu bezpeku Ukrainy v umovakh viiskovoho stanu, *Formuvannia rynkovoї ekonomiky v Ukraini*, vyp. 49, s. 87-99, available at: <https://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/economics/article/view/4373/4805>. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/meu.2023.49.0.4909>.
2. Pro prozhytkovyi minimum: Zakon Ukrainy vid 09.12.2012 r. №966-XIV. *Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/966-14>.
3. Pro derzhavni sotsialni standarty ta derzhavni sotsialni harantii: Zakon Ukrainy vid 05.10.2000 r. №2017-ІІ. *LIGA 360*, available at: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T002017.html.
4. Nabory produktiv kharchuvannia, naboriv neprodovolchychk tovariv ta naboriv posluh dla osnovnykh sotsialnykh i demohrafichnykh hrup naseleennia: Postanova KМУ vid 11.10.2016 №780. *LIGA 360*, available at: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP000656.html.
5. Metodyka vyznachennia prozhytkovoho minimumu: Nakaz Minsotspolityky vid 03.02.2017 №178/147/31. *Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0281-17#Text>.
6. Normy fiziolohichnykh potreb naseleennia Ukrainy v osnovnykh kharchovykh rechovynakh i enerhii: Nakaz MOZU vid 03.09.2017 №1073. *Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1206-17#n14>.
7. Poshuk shliakhiv osuchasnennia prozhytkovoho minimumu. *Federatsiia profesiynykh spilok Ukrainy*. 01 kvitnia 2016, available at: <https://fpsu.org.ua/napryamki-diyalnosti/sotsialnij-zakhist/9936-poshuk-shlyakhiv-osuchasnennya-prozhitkovogo-minimumu>.
8. Petrashchak, O. O. and Loziak, O. D. (2018), Systematyzatsiia zarubizhnoho dosvidu shcho do vyznachennia deiakykh sotsialnykh standartiv, *Stalyi rozvytok ekonomiky*, №4, s. 101-108, available at: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/595618>.
9. Spozhyvchyi koshyk. *Yurydychna entsyklopediia u 6 t. T. 5: P-S/ za red. Yu. S. Shemshuchenko (2003)*, Ukr. entsyklopediia im. M.P. Bazhana, Kyiv, 736 s.
10. Metodyka kompleksnoi otsinky bidnosti: Nakaz Minsotspolityky, MЕРіТУ, Minfin, DSSU, NANU vid 18.05.2017 r. №827/403/507/113/232. *Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/uk-ru/z0728-17#n8>.

11. Graf B. (2025), Expenditure Weights and their Sources, *Consumer Price Index Manual: Theory and Practice*, p. 59-63.

12. Standart minimalnoho dokhodu. *Vikipediia. Vilna entsyklopediia*, available at: https://en.wikipedia.org/wiki/Minimum_Income_Standard.

13. Calculating the Minimum Expenditure Basket: a Guide to Best Practice (2022), 74 p., available at: https://www.calpnetwork.org/wp-content/uploads/2022/10/mebcalp_2022hd.pdf.

Стаття надійшла: 31.01.2026

Стаття прийнята: 26.02.2026

Стаття опублікована: 17.03.2026